

На основу члана 27-31. Закона о безбедности и здрављу на раду, (Службени гласник Републике Србије бр.101/2005 , 91/15 и 113/17), директор Високе школе струковних студија за криминалистику и безбедност , у Нишу, Београдска бр. 1 , донео је дана : 05.12.2019 год.

ПРОГРАМ

ЗА ОСПОСОБЉАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД

I ОСПОСОБЉАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД

Члан 1.

Оспособљавањем за безбедан и здрав рад за радно место, радник стиче теоријска и практична знања из области безбедности и здравља на раду, упознаје се са условима рада, опасностима и штетностима на радном месту, са мерама безбедности и здравља на раду, средствима и опремом личне заштите на раду која доприносе већем степену безбедности како при раду на истом или промењеном радном месту, тако и при раду у промењеном технолошком процесу, односно процесу рада са новом опремом и инструментима за рад.

Члан 2.

Оспособљавање запослених за безбедан рад, његово теоријско и практично обучавање из области безбедности и здравља на раду врши се при:

- заснивању радног односа и распоређивању на радно место за које је запослени однос засновао,
- распоређивању у току рада, (промени радног места),
- променама у технолошком процесу, односно процесу рада, и
- увођења нове или промене постојеће опреме за рад.

Члан 3.

После извршеног оспособљавања, обавезна је провера оспособљености запослених за безбедан и здрав рад.

Члан 4.

Запослени из члана 2. овог Програма не сме отпочети са самосталним радом, односно радом без непосредног надзора од стране другог запосленог, кога писменим путем задужује руководилац, све док се не оспособи за безбедан рад.

Члан 5.

Оспособљавање за безбедан и здрав рад се обавља теоријски и практично.

Теоријски део оспособљавања за безбедан и здрав рад обухвата два дела:

1. општи део, који је углавном заједнички за већину радних места, и
2. посебан део, који садржи теме везане за процес рада, опасности и штетности утврђене Актом о процени ризика као и мере за безбедан и здрав рад.

Практични део обухвата приказ конкретног рада уређаја, оруђа за рад, њихове техничке карактеристике, могуће кварове, опасне зоне, потенцијалне опасности и мере заштите као и практичну демонстрацију.

II ОРГАНИЗОВАЊЕ И СПРОВОЂЕЊЕ ОСПОСОБЉАВАЊА ЗАПОСЛЕНИХ ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД

Члан 6.

Организовање и спровођење оспособљавања за безбедан и здрав рад, врше одговорно лице које именује декан и лице за безбедност и здравље на раду. Оспособљавање врши стручно лице у складу са Законом и Програмом за оспособљавање запослених из Области безбедности и здравља на раду.

Члан 7.

Након пријема запослених и распоређивања, током рада, због промена радног места, извршиће се оспособљавање за безбедан и здрав рад. Периодична провера оспособљености обавља се у року од четири године од дана претходне провере.

Члан 8.

Време трајања оспособљавања запослених за безбедан и здрав рад, зависи од услова рада и радног места на које се запослени распоређује.

Члан 9.

Оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад, врши се на радном месту.

Оспособљавањем на радном месту, запослени се упознаје са технолошким процесом рада, опремом и уређајима за рад, опасностима и штетностима и мерама безбедности и здравља на раду.

Оспособљавањем, запослени се упознаје са теоретским знањима из материје безбедности и здравља на раду и практичним делом обуке, (начином употребе и коришћењем средстава и опреме личне заштите и пружању прве помоћи при повређивању).

III САДРЖАЈ И ОБИМ ПРОГРАМА ОСПОСОБЉАВАЊА ЗАПОСЛЕНИХ ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД

Члан 13.

Садржај и обим Програма за оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад, зависи од услова рада на радном месту, сложености послова који се обављају, процеса рада, опреме за рад, опасности и штетности на раду и др.

Члан 14.

При оспособљавању из области безбедности и здравља на раду, запослени се мора упознати са:

1. Организацијом и функционисањем безбедности и здравља на раду
2. Организацијом рада факултета и његовим организационим деловима.
3. Процесом рада и опасностима које угрожавању безбедност при раду.
4. Поступком и начином обављања радних операција које обезбеђују заштиту запослених на радном месту, односно заштиту запослених у радној средини.
5. Правима и обавезама у вези са применом прописаних мера и последицама које могу настати, због непридржавања прописаних мера безбедности и здравља на раду.
6. Употребом одговарајућих средстава и опреме личне заштите, правилним и наменским коришћењем и одржавањем истих.

Члан 15.

Програм за оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад, садржи теоретски и практични део обуке из безбедности и здравља на раду.

Члан 16.

Кроз теоријски део запослени се упознају са следећим темама:

Тема 1: Организација безбедности и здравља на раду код послодавца:

- Значај и циљ безбедности и здравља на раду,
- Прописи у области безбедности и здравља на раду,
- Уређење и организовање мера безбедности и здравља на раду на радном месту у радној околини,
- Надзор над спровођењем мера безбедности и здравља на раду,
- Ознаке за безбедан и здрав рад,
- Надлежни руководиоци и његова улога у безбедности и здрављу на раду,
- Важност увођења прописа и процедура за безбедност и здравље на раду,
- Акта послодавца и документација из безбедности и здравља на раду: Правилник о безбедности и здрављу на раду, Акт о процени ризика на радном месту у радној околини, Одлуке, Обавештења, Планови, Процедуре, Записници и др.;
- Мере забране на раду: конзумирања алкохола, наркотика и опојних средстава, дувана;
- Право послодавца у вези санкционисања запослених који крше мере безбедности и здравља на раду;
- Заштита од пожара-мере, сврха -у складу са Законом,
- Уговор о раду, пријава на обавезно социјално осигурање запослених,
- Ангажовање спољњих стручних лица и сарадња у области безбедности и здравља на раду.

Тема 2: Права, обавезе и одговорности запослених у вези спровођења мера безбедности и здравља на раду:

- Права и обавезе у вези са оспособљавањем запослених за безбедан и здрав рад,
- Права и обавезе у вези са коришћењем издатих средстава и опреме за рад и прописаних средстава и опреме за личну заштиту на раду,
- Право запосленог да одбије да ради,
- Одговорност запосленог за мере безбедности и здравља на раду,
- Остваривање и права запослених у радноправном односу,
- Лице за безбедност и здравље на раду -сарадња и улога,
- Сарадња са надлежном инспекцијом рада.

Тема 3: Права, обавезе и одговорности одговорних лица - запослених:

- Распоређивање запослених на радно место и услови за заснивање радног односа у складу са прописима из безбедности и здравља на раду,
- Упознавање са опасностима и штетностима на радном месту у радној околини-Акт о процени ризика,
- Забрана рада запосленом који се не придржава прописаних мера безбедности и здравља на раду,
- Мере санкција према запосленим прекршиоцима. Право послодавца у вези санкционисања запослених који крше мере безбедности и здравља на раду
- Набавка и издавање личних заштитних средстава и контрола наменског коришћења и одржавања,
- Обезбедити здравствену заштиту, запосленог који користи опрему за рад са екраном упути га на циљани офталмолошки преглед,
- Обезбеди запосленом рад на радном месту на којем су спроведене мере за безбедан и здрав рад утврђене у Прегледу мера за безбедан и здрав рад при коришћењу опреме за рад са екраном.
- Информисање запослених: Обавештења- Одлуке- Забране- Планови- Радни налози- Извештаји исл.,
- Упутства за безбедан и здрав рад запослених-сврха,
- Упутства за рад и одржавање опреме за рад-сврха,
- Употреба службених возила.

Тема 4: Основни извори опасности и штетности и мере безбедности и здравља на раду:

- Механички извори опасности,
- Опасности које се појављују у вези са карактеристикама радног места- (опасне површине подови и све врсте машишта, површине са којима запослени долази у додир, а које имају оштре ивице - рубове, шилџе, грубе површине, избочене делове, и сл.), рад у скученом, ограниченом простору.
- Опасности које се појављују коришћењем електричне енергије –струјни удар/ пожар,
- Штетности које се појављују у процесу рада;
- Штетности које проистичу из психофизиолошка оптерећења – одговорност, дуготрајно седење, чуцање, савијање, (оптерећења кичменог стуба, нефизиолошки положај тела ,укоченост врата, бол у раменима и боковима, или пецкање у ногама)
- Штетности везане за организацију рада- оператер не сме да проведе непрекидно више од 50 % радног времена радећи на рачунару и гледајући у монитор (проблемима са очима, проблеми проузроковани од

електромагнетног зрачења, као и проблеми везани за одређене покрете руке, који су се стално понављали, и изазивали оштећења на зглобовима)

- Остале штетности које се појављују на радним местима.

Тема 5: Средства и опрема за личну заштиту на раду:

- Прописана средства и опрема за личну заштиту на раду-услови за набавку и коришћење,
- Значај и потреба набавке прописаних средстава и опреме за личну заштиту на раду,
- Врста, намена, стандард, упутство за коришћење и рок трајања средстава и опреме за личну заштиту на раду,
- Начин издавања, коришћења, провере стања и начин одржавања прописаних средстава и опреме за личну заштиту на раду.

Тема 6: Повреде на раду и прва помоћ :

- Повреде на раду
- Основни појмови из области пружања прве помоћи (средства за пружање прве помоћи , пренос и транспорт повређених, поступак у случају повређивања).

Члан 17.

Оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад - обавља се на радном месту на које је запослени распоређен.

Теоријски део оспособљавања запослених за рад се реализује путем предавања и разраде тема везаних за рад са опремом са екраном.

Након завршеног теоријског дела оспособљавања запослени се упућује на практичну обуку.

Практично оспособљавање запослених обухвата:

- Практично упознавање запослених са начином рада и поступцима при обављању конкретних послова у радној околини,
- Намена, практична употреба и провера стања квалитета издатих средстава и опреме за личну заштиту на раду,
- Практична презентација опасности и штетности, снимање опасних места или уочених опасних појава,
- Начин обавештавања надлежних у вези са опасностима и штетностима,
- Упутство за рад и одржавање опреме која даје произвођач или испоручилац опреме,
- Упутства за безбедан и здрав рад при раду на рачунару,
- Спровођење мера безбедности и здравља на раду од стране запослених,
- Стручни налаз прегледа и провере опреме за рад која томе подлеже,
- Провера исправности опреме за рад пре употребе, начин пријаве квара, сервисирање опреме,
- Одлагање отпада (смећа, амбалаже, папира),

ПРОГРАМ ЗА ОСПОСОБЉАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД

- Ознаке за безбедан и здрав рад;
- Прва помоћ-сврха,
- Злостављање на раду-врсте, забрана;
- Конзумирање дуванског дима-забрана;
- Сарадња у области -извештавање-контрола-задужења-казнене мере,
- Поступање запослених у ванредним ситуацијама: повреда на раду- пожар- поплава-земљотрес-пљачка и др..

Члан 18.

Оспособљавање запослених за безбедан и здрав рад, врши се на начин који највише одговара потребама послодавца, како би се радници потпуно упознали са поступком и начином обављања радних операција који обезбеђују безбедност и здравље на раду.

Који ће начин оспособљавања бити примењен, зависи од услова рада на радном месту запосленог, врсти и сложености послова на радном месту, процеса рада, уређаја за рад и опреме којом се рад обавља.

Члан 20.

Обуке запослених за безбедан и здрав рад, обављају се на основу закона и процене ризика радног места, са периодичним проверама оспособљености - према поступку утврђеним овим Програмом.

Ако се запослени одреди да истовремено обавља послове на два или више радних места, запослени се мора оспособити за безбедан и здрав рад на сваком од датих радних места

Члан 21.

Лица који обављају стручне послове безбедности и здравља на раду, оспособљавају се и усавршавају своја знања:

- праћењем стручне литературе,
- учешћем на семинарима и симпозијумима,
- похађањем наставе коју организују стручне установе и школе.

IV ПРОВЕРА ОСПОСОБЉЕНОСТИ ЗАПОСЛЕНИХ ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД

Члан 22.

После извршене обуке, односно после спроведеног теоретског и практичног оспособљавања, врши се провера оспособљености запослених за безбедан и здрав рад.

Члан 23.

Провера оспособљености за безбедан и здрав рад запослених, из члана 16. и 17. овога Програма, врши се тестирањем.

Члан 24.

Ако се приликом провере знања утврди да запослени није довољно оспособљен за безбедан рад, не може му се дозволити :

- да самостално отпочне рад на радном месту за које је засновао радни однос,
- да настави да ради на радном месту на које је распоређен у току рада.

За запослене из става 1. овог члана, обука се наставља, након чега се поново врши провера оспособљености запосленог.

Члан 25.

Ако се ни у другом поновљеном поступку провером знања не утврди да је запослени оспособљен за безбедан рад на одређеном радном месту, запослени не може да обавља послове на наведеном радном месту.

Члан 26.

Ванредно оспособљавање запослених из области безбедности и здравља на раду, врши ће се на иницијативу :

- Директор Високе школе ,
- Лица за безбедност,
- Инспектора безбедности и здравља на раду,

Писмену одлуку о ванредном оспособљавању радика, доноси директор или лице које он овласти.

Оспособљавање из става 1. овога члана., врши ће се када се утврди :

- да радник не спроводи предвиђене мере безедности и здравља,
- узастопно повређивање запослени у краћем временском периоду,
- и у другим случајевима.

V ЕВИДЕНЦИЈА О ОСПОСОБЉЕНОСТИ ЗАПОСЛЕНИХ ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД

Члан 28.

Ради увида у стање оспособљености запослених из области безбедности и здравља на раду, обавезно је вођење евиденције о оспособљености запослених за безбедан рад. О извршеном оспособљавању запослених за безбедан и здрав рад, законом дефинисану евиденцију води стручно лице за безбедност и здравље на раду.

Извршену обуку прате Тест, Образац б., као и Записник о извршеној обуци или периодичној провери оспособљености за безбедан и здрав рад запослених који сачињава стручно лице за безбедност и здравље на р

ОСПОСОБЉАВАЊЕ ТРЕЋИХ ЛИЦА

Члан 29.

Оспособљавање трећих лица врши се у зависности од разлога боравка и то:

ПРОГРАМ ЗА ОСПОСОБЉАВАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ ЗА БЕЗБЕДАН И ЗДРАВ РАД

1. Лица која користе услуге библиотеке (студенти, ученици ...) и
2. Лица која пружају услуге, (добављачи, извођачи радова,...).

Члан 30.

Оспособљаване лица која користе услуге библиотеке (студенти, ученици ...) врши се путем општих упутстава о мерама безбедности и здравља на раду истакнутим у читаоницама (у ходнику).

VI СПРОВОЂЕЊЕ ПРОГРАМА

За спровођење обуке запослених за безбедан и здрав рад према овом Програму стараће се одговорно лице именовано од стране директора Високе школе .

Обуку запослених за безбедан и здрав рад- врши лице за безбедност и здравље на раду.

Одговорно лице као и сви запослени код послодавца дужни су да сарађују у спровођењу мера безбедности и здравља на раду.

VII ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 30.

Овај Програм оспособљавања запослених за безбедан и здрав рад, ступа на снагу и примењује се од дана одобрења и објављивања на огласној табли Високе школе струковних студија за криминалистику и безбедност .

У Нишу
05.12.2019.

ДИРЕКТОР
ВШ СТРУКОВНИХ СТУДИЈА ЗА
КРИМИНАЛИСТИКУ И
БЕЗБЕДНОСТ

